

Op naar **BosRijk**

Het outdoor-magazine voor Siegen-Wittgenstein

De betovering van het moment

HEEL ONTSPANNEN
SAMEN MET JE LIEFSTEN
GENIETEN VAN JE VRIJE
TIJD

Nog groener wordt het niet

ORIGINELE BOSSEN,
ONTELBAAR VEEL
BRONNEN EN NOG
MEER FRISSE LUCHT

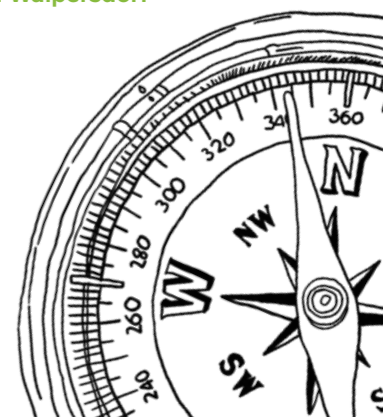
Gemorje! Gon Dach!

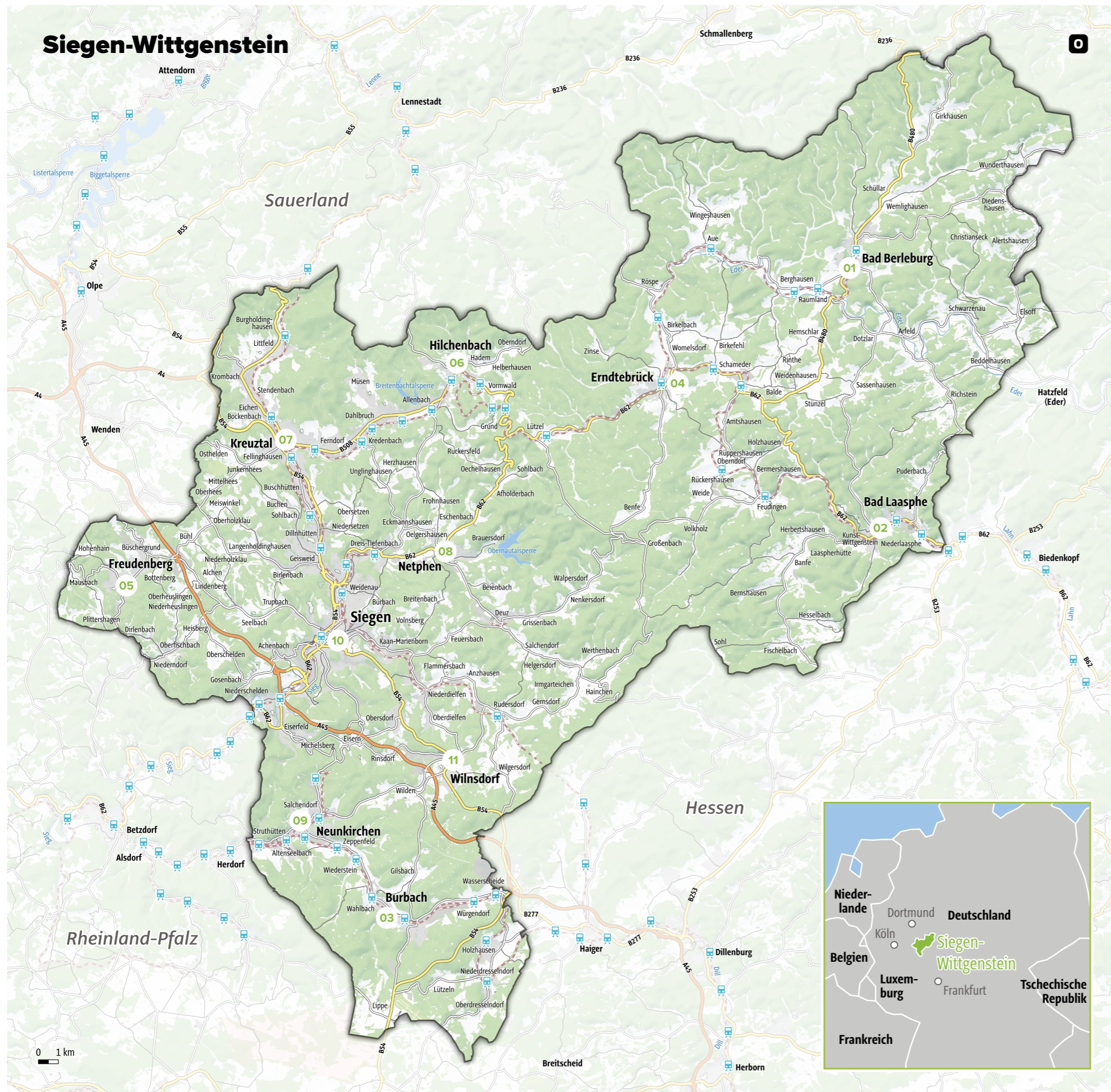
Zo begroeten wij elkaar in Siegerland en Wittgenstein. Zo heten wij ook onze bezoekers van harte welkom! Wij laten je graag onze ongerept gebleven regio zien en nodigen je uit de regio te ontdekken, bij ons te ontspannen en te genieten.

Siegen-Wittgenstein overtuigt met een kenmerkende charme en levende tradities. Bij ons heeft een handdruk nog betekenis, wij houden ons aan ons woord. Levende tradities en een verbinding met de regio combineren wij met een levendige cultuur en moderne tijd – ver weg van de massa, zonder hectiek en drukte. Deze contrasten in combinatie met onze prachtige natuur maken onze regio zo spannend.

Geniet van het moment! Beleef het gevoel thuis te zijn en geniet van het betoverende en heerlijke middelgebergte-landschap bij de Rothaarsteig!

- 04 - 05 **Siegen-Wittgenstein**
Kaart van de regio en onze lievelingstips voor jou
- 06 - 07 **De betovering van het moment**
Heel ontspannen samen genieten van je vrije tijd
- 08 - 09 **Geluk is een vrije dag met een perfect uitzicht**
Historisch centrum Freudenberg
- 10 - 11 **Koning van de bossen**
Ruwharige reuzen heel zacht
- 12 - 13 **Nog groener wordt het niet**
Originele bossen, ontelbaar veel bronnen en nog meer frisse lucht
- 14 - 17 **Bekijk het bos met andere ogen**
Met een ranger onderweg op de Rothaarsteig
- 18 - 19 **Een echt gelukkige paddenstoel**
Er kunnen meer dan 900 soorten worden bewonderd
- 20 - 21 **Geluk is een perfecte dag met een mooi uitzicht**
Panorama-uitzicht
- 22 - 25 **Sprookjesbossen**
Verhalen en heel veel natuur
- 26 - 27 **Thuisgevoel met diepgang**
Feiten over de mijnbouw
- 28 - 29 **5 keer echt**
Met alle zintuigen van je regio genieten
- 30 - 33 **Vuur, gloed en lange nachten met mooie sterren**
Op bezoek bij de kolenbrander van Walpersdorf
- 34 - 37 **Onze beste excursiedoelen**
Daar houden onze bezoekers het meeste van

Onze experts van de plaatselijke VVV (Duits: Tourist-Information) kennen de regio als hun broekzak en hebben speciaal voor jou hun favoriete tip uitgekozen:

Onze tips

- 01** Bad Berleburg | Marktplatz 1a **Informatiecentrum natuurpark**
- 02** Bad Laasphe | Wilhelmsplatz 3 **Bier en paddenstoelen**
- 03** Burbach | Eicher Weg 13 **Heimhof-theater**
- 04** Erndtebrück | Talstraße 27 **Oldtimermuseum**
- 05** Freudenberg | Kölner Straße 1 **Historisch oud stadscentrum**
- 06** Hilchenbach | Markt 13 **Breitenbach-dam**
- 07** Kreuztal | Siegerner Straße 3 **Kindelsberg-pad**
- 08** Netphen | Amtsstraße 2+6 **Forsthaus Hohenroth**
- 09** Neunkirchen | Bahnhofstraße 3 **Bezoekersmijn Wodanstolln**
- 10** Siegen | Markt 2, vanaf de zomer Kornmarkt 2 **Belevenisbos 'Historischer Tiergarten'**
- 11** Wilnsdorf | Marktplatz 1 **Tiefenrother-hoogte**

 Overall in het tijdschrift vind je QR-codes. Scan ze gewoon en ontdek de highlights! Deze QR-code brengt je naar onze favoriete tips.

Onze VVV vind je ook op www.siegen-wittgenstein.info onder het kopje Service.

01

De betoverende natuur

Heel ontspannen samen genieten van je vrije tijd

Wat is het beste aan vakantie en weekeinde? De heerlijke vrije tijd met familie, vrienden en je geliefden. Eindelijk weer samen onderweg, plezier hebben en even het alledaagse leven vergeten. Diep ademen, tot rust komen, genieten en samen onvergetelijke momenten beleven.

Bij ons in Siegen-Wittgenstein zijn er veel fantastische plekken die graag ontdekt willen worden. Met kinderen, partners of vrienden – hier in ons ongerepte middelgebergte-landschap is er voor elk wat wils.

01 Het nieuwe, ongeveer zes kilometer lange 'sprookjespad' in Bad Berleburg nodigt kinderen en volwassenen uit het rijk der fantasie te bewonderen. Op deze kindvriendelijke rondwandeling leren de wandelaars het historische centrum, het kasteel Berleburg, het kasteelpark en de mystieke bossen kennen. Het 'sprookjespad' is een gecertificeerd premium wandelpad - het eerste in zijn soort in heel Zuid-Westfalen! De tocht zit boordevol afwisseling en avonturen, belevenissen en ontspanning. Raponsje, de Kikkerkoning en de Bremer stadsmuzikanten begeleiden jong en oud door het sprookjesbos. Om de in totaal zes sprookjes te ontdekken, heb je af en toe een beetje fantasie nodig. Het wandelplezier voor het hele gezin wordt gecombineerd met een sprookjesquiz. Bezoek gewoon even de VVV van Bad Berleburg op het marktplein, haal de flyer inclusief quiz op en ontdek de sprookjes. Vul bij elk van de zes stations het juiste antwoord in op het formulier en druk het bijbehorende sprookjes-symbool met de tang op de flyer. Heb je alle zes stempels verzameld? Ga dan terug naar de VVV en haal je beloning op.

04

Onze stuwdammen zijn de perfecte locatie als je van rust houdt en barrièrevrij onderweg wilt zijn. Oorspronkelijk aangelegd voor het winnen van drinkwater, zijn dit ook de perfecte plaatsen om te ontspannen. In het dichte groen van de omgeving is het echt niet zo makkelijk om te zeggen of de open blauwe plekken of de hemel zelf het mooist is. >> Pagina 36

02 'Bos voor beginners'? Zo zou je het bosbelevenspad 'Siegquelle' langs de IJzerstraat bij Netphen ook kunnen noemen. Over een afstand van anderhalve kilometer slingert de rondwandeling als smal, verborgen onverhard wandelpad door het bos in de buurt van de bron van de Sieg. Vooral kinderen krijgen hier een heel bijzonder kijkje op de natuur. Hier is het bos echt nog authentiek, je loopt hier letterlijk over stok en steen. Let op, hier wordt het avontuurlijk! Trek stevige schoenen aan, want je loopt hier over boomwortels heen de helling af. De piepkleine slak Bythinella, de mascotte van de route, brengt je liefdevol door deze spannende beschermwaardige en leerzame leefgemeenschap heen, dwars door de zee van bladeren. Verschillende stations zoals het klankhout, het bosgitaar, de bronbril en de boomverrekijker nodigen je uit alles op een speelse manier te ontdekken. Bij de avonturenbrug, het spinnenweb of het klimstation zijn moed en vaardigheid nodig. Heb je lef? Nog meer klimmen is mogelijk op het pittoreske Kindelsberg-pad. Bovenaan staat een toren met restaurant en een fantastisch panorama-uitzicht op je te wachten.

03 In het 'Technikmuseum' in Freudenberg hoor je zoemen en lawaai, ruikt het naar hete olie en sist de gigantische stoommachine! Kleine en grote ontdekkers beleven van heel dichtbij en met alle zintuigen hoe het er 100 jaar geleden in een lokaal industrieel bedrijf uitzag. Het pittoreske oude centrum 'Alter Flecken' ligt hier niet meer ver vandaan... >> Pagina 8-9

04 Wil je in de wereld van kunst worden ondergedompeld? Het cultuurstation in Kreuztal heeft al van veraf aantrekkingskracht met de imposante 'Koffertoren'. Het concept 'scenewechsel' biedt steeds weer kleine tentoonstellingen naast de gebruikelijke. Laat je verrassen! Wil je van nog meer kunst genieten? Bezoek dan in Siegen het moderne museum voor hedendaagse kunst of het Siegerlandmuseum met de Rubensgalerie.

**Geluk is een vrije dag
met een perfect uitzicht.**

Fotospot:

Coördinaten: 50.899653, 7.875320

Meer panorama-uitzichten?
Op Instagram onder de hashtag
#siwierleben

Koningen van de bossen

Ruwharige reuzen heel zacht

Wist je dat wisenten tot de bedreigde diersoorten behoorden en nog altijd als 'potentieel bedreigde diersoort' gelden? En dat terwijl ze 'De koningen van de bossen' genoemd worden en het grootste landzoogdier in Europa zijn. De soort was al bijna uitgestorven, toen bijna 100 jaar geleden het laatste in het wild levende dier werd doodgeschoten. Maar toen is men erin geslaagd uit slechts twaalf in dierentuinen levende wisenten een nieuwe populatie te fokken en deze stukje voor stukje weer uit te zetten. Sinds 2013 leven de majestueuze dieren ook weer bij ons in het wild, in Bad Berleburg en omgeving. Het fascinerende project ter bescherming van de soort wordt wetenschappelijk begeleid.

Om ervoor te zorgen dat onze bezoekers de schuwe dieren ook kunnen observeren, kan de 'Wisenten-wildernis bij de Rothaarsteig' worden bezocht. Hier woont een tweede kudde op een zo goed als ongerept terrein van ongeveer 20 hectare groot. Met een beetje geluk en speuren kun je de dieren van dichtbij bewonderen. Als er dan ook nog eens een kalfje aan komt lopen, is de dag helemaal perfect. Direct bij de 'wisenten-wildernis' in de buurt van Aue-Wingeshausen staat ook de wisenten-hut met lekker eten. Daarnaast zorgt de avonturenspeelplaats 'Kleiner Wisent' voor veel plezier bij de jongsten.

Wil je nog meer over deze zachte reuzen leren? Dan ben je bij de info-tentoonstelling in het Natuurpark-informatiecentrum aan het marktplein in Bad Berleburg aan het juiste adres.

Een wandeling in ons ongerepte middelgebergte-landschap over de ongeveer 13,5 kilometer lange Rothaarsteig-Spur 'Wisentenpad' rondt jouw uitstapje perfect af. Rondom de beide dorpen Aue en Wingeshausen biedt deze rondwandeling over zachte bosweggetjes en smalle paden gevarieerde etappes door de pittoreske natuur.

Tip: De 'Wisenten-wildernis' is helemaal afgestemd op gezinnen. Voor de wandeling door de wisenten-wildernis kun je verrekijkers lenen en voor de sprong in de modder staan er in alle maten laarzen voor de kleintjes ter beschikking. Als je geen geluk hebt gehad en de dieren niet hebt gezien, kan je bij de kassa om een tegoedbon voor een tweede bezoek vragen. **Let op:** Honden zijn hier helaas verboden!

Deze gedragsregels gelden ook voor alle andere wilde dieren in het bos!

Als je een wisent in de natuur tegenkomt...

- 1 Blijf op de beoogde paden.
- 2 Houd afstand! Als je het dier met je duim bij een uitgestrekte arm kunt afdekken, houd je voldoende afstand.
- 3 Nader het dier niet actief.
- 4 Voer het dier niet.
- 5 Wees proactief, pas je aan op de route en de omstandigheden.
- 6 Pas je tempo aan zodat je op elk moment kunt reageren.
- 7 Ook het bos is iemands eigendom! Neem afrasteringen in acht en volg aanwijzingen op. Mijd het bos tijdens de schemering.
- 8 Laat honden enkel op paden of aan de lijn lopen (behalve in gevarensituaties).

Stem

Wisenten praten nauwelijks. Af en toe 'knorren' ze, wat klinkt als een doffe en lage mix van korte brommen als van een beer en knorren als van een varken. Zo vinden koeien en hun kalfjes elkaar.

Voedsel

Wisenten zijn vegetariërs en vreten gras, struiken, schors, bladeren, mossen, bosvruchten en paddenstoelen. Hun voedsel vinden ze in het bos en in het open veld.

Kudde

Wisenten leven in kuddes die uit koeien en kalfjes bestaan. Ze worden geleid door een leidende koe. De volwassen stieren leven alleen of in zogenaamde vrijgezelligengroepen. Alleen tijdens de bronst sluit een stier zich bij een kudde aan.

Lichaamsbouw

De dieren hebben een kenmerkende schouderhoogte, waardoor ze niet over hun rug kunnen rollen. Stokmaat ca. 1,80 m. Koeien: ca. 400 – 600 kg, stieren: ca. 800 – 1.000 kg.

Hoeven

De evenhoevige wisenten kunnen maximaal 60 km per uur rennen, maar slechts over een zeer korte afstand. Daarom wachten de dieren bij mogelijk gevaar liever af of het echt nodig is om ervandoor te gaan.

Horens

Na de geboorte krijgt het kalfje horens. Zowel koeien als stieren hebben ze en ze blijven levenslang aan de kop.

Vacht

De vacht van de dieren is bruin, wolachtig en warm. Ze beschermt de wisenten tegen nattigheid en kou.

Nog groener wordt het niet

**Originele bossen, ontelbaar veel
bronnen en nog meer frisse lucht**

Siegen-Achenbach historische rondwandeling Numbach-dal
© Michael Bahr

Wil je tot rust komen, je lichaam en geest laten ontspannen? Siegen-Wittgenstein is de bosrijkste regio van Duitsland – nog groener wordt het niet! Onze regio biedt je op veel plekken nog een vrijwel ongerepte natuur, schier eindeloze bossen, ontelbare bronnen, beken en rivieren en heerlijke frisse lucht om eens echt op adem te komen. Tegelijkertijd vind je hier geheimzinnige valleien, trotse bergtoppen, pittoreske dorpjes, een buitengewoon groene, grote stad, cultuur, statige dieren en heel veel ruimte in de oorspronkelijke natuur om te wandelen, te stoeien en te ontdekken.

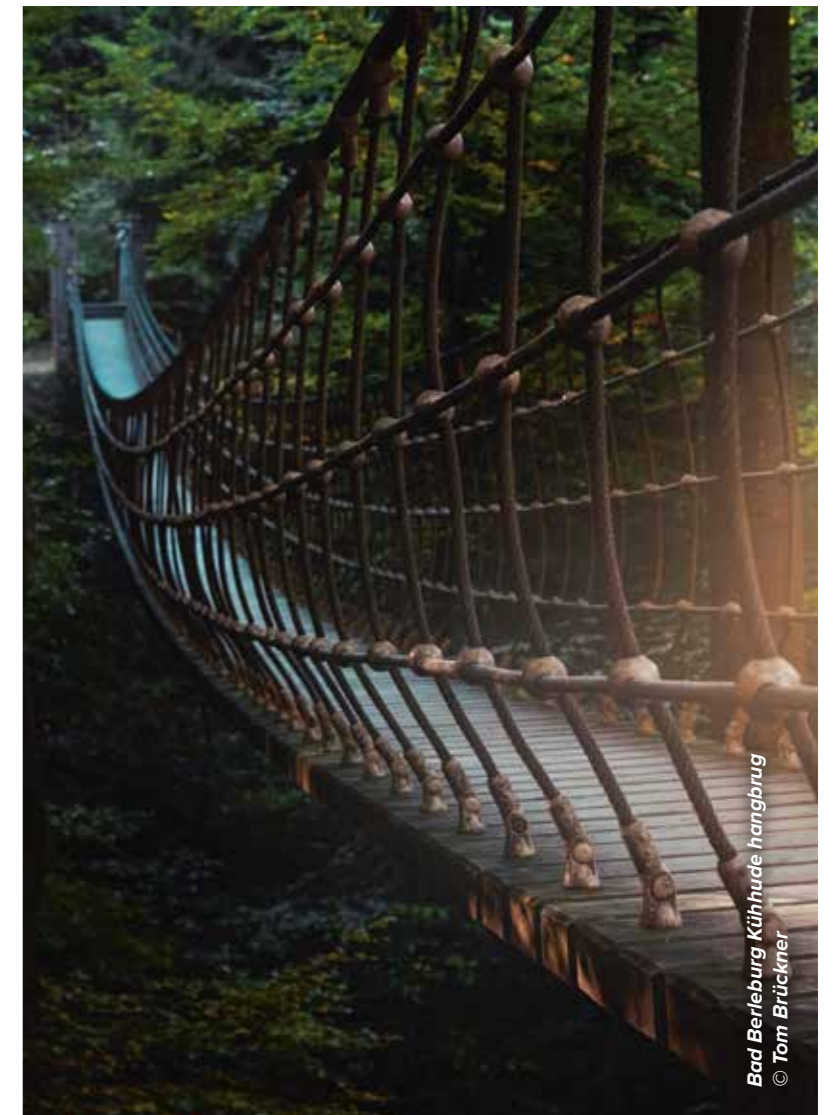
De grote orkaan Kyrill is er zelfs niet in geslaagd de populariteit van de regio met de bekende Rothaarsteig teniet te doen. Hoe erg de gevolgen ook waren, persoonlijk, financieel en economisch, er zijn toch ook nieuwe perspectieven ontstaan. De storm begin 2007 heeft er bijvoorbeeld voor gezorgd dat langs de wandelpaden volledig nieuwe uitzichten zijn ontstaan. De natuur is er inmiddels weer bovenop en heeft zich geregenereerd. Op veel plekken merk je al niet meer dat daar alle bomen verdwenen waren. Als je dit van dichtbij wilt zien, ben je op het Kyrill-pad bij het Forsthaus Hohenroth aan het juiste adres. Er werd niets gedaan aan dit voormalig stormterrein, de natuur heeft zichzelf hersteld en het natuurlijke vernieuwingsproces van het bos is indrukwekkend.

Actueel heeft ons bos te maken met nieuwe uitdagingen: De schorskever zorgt er al enige tijd voor dat veel bomen sterven en omvallen of moeten worden gekapt. Zo ontstaan opnieuw vrije vlakken waardoor het landschap van ons middelgebergte weer verandert. We weten nu al: Ook deze uitdaging zullen we uiteindelijk met behulp van de vernieuwende natuur de baas worden. Een echt wonder dat zich afspeelt voor onze verwonderde ogen. De gerooide vlakken stonden afgelopen zomer bijvoorbeeld al boordevol vingerhoedskruid - een effectvol, betoverend kleurenspektakel in een stralende paarse tint.

Ons bos is een waardevolle recreatieve ruimte en duurzame leverancier van grondstoffen. Momenteel kunnen er geregeld omleidingen op de paden in het bos in Siegerland en Wittgenstein voorkomen. Wij willen jou als bezoeker aan het bos om begrip vragen voor deze maatregelen en om solidariteit met de houttelers. Als paden zijn afgezet, is dat voor je eigen veiligheid.

Siegen-Achenbach historische rondwandeling Numbach-dal
© Michael Bahr

Bad Berleburg Kühhude hangbrug
© Tom Brückner

Onze tip: Bezoek de 40 meter lange hangbrug in Kühhude – een heel bijzondere verbinding van Siegen-Wittgenstein naar het Sauerland. Hier kun je de betovering van de natuur bijzonder intensief waarnemen.

Bekijk het bos met andere ogen

Natuurbelevingspad Sieg-bron - Netphen © Klaus-Peter Kappeest

Met een ranger onderweg op de Rothaarsteig

Een wandeling over de Rothaarsteig is altijd een uitstapje voor alle zintuigen. Onder begeleiding van een ranger beleef je de natuur nog intensiever. Op de Rothaarsteig vergeet je de tijd en kan je heerlijk tot rust komen.

Onze begeleider tijdens deze gezinswandeling kan je niet missen. Matthias Speck draagt een breedgerande hoed met de markering van de Rothaarsteig, een witte, liggende R op een donkerrode achtergrond. Daaraan en aan het wapen voor boswachters op zijn mouw herken je de ranger.

Een ranger? Wat is dat?

Het Nederlandse woord is 'park- of boswachter', maar de Amerikaanse benaming voor de bewakers van de nationale parken spreekt je vast meer aan. In totaal zijn er tien rangers in Zuid-Westfalen, waarvan zes op de Rothaarsteig. Speck en zijn vijf collega's zijn sinds 2003 contactpersoon voor iedereen die wandelt op de Rothaarsteig, ook wel 'Route der zintuigen' genoemd. Je ontspant je al na enkele stappen op de premium-wandelroute. De paden zijn goed begaanbaar en zo kan je de indrukken die je met je zintuigen opdoet, laten komen en gaan: het ruisen van de wind in de boomtoppen, de geur van de bosbodem en van hars, het tikken van een specht, het zoemen rond de bijenkasten en het spectaculaire uitzicht vanaf het uitzichtplatform 'Nase im Wind'. De rangers zorgen er met hun vakkundige begeleiding voor dat grote en kleine bezoekers met al hun zintuigen van het bos kunnen genieten. Ze bieden wandeltochten van meerdere uren aan en hebben allemaal hun eigen vakgebied. Voor Matthias Speck zijn dat de onderwerpen 'Dierensporen in het bos' en 'Hauberg-bosbeheer'.

Bosbeheer en duurzaamheid

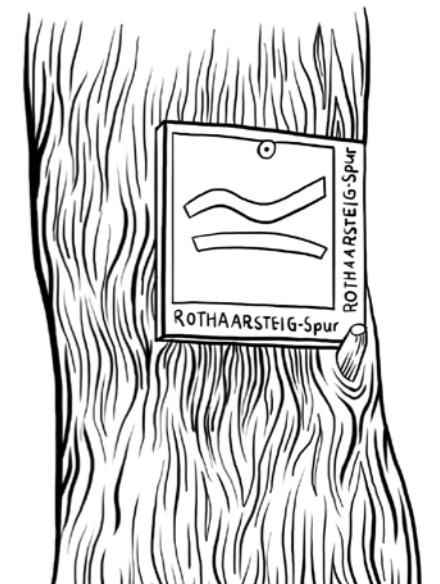
"De Hauberg is een typisch regionale vorm van duurzaam bosbeheer, die ook vandaag de dag nog plaatsvindt", licht Speck toe. "Deze vorm van bosbeheer is al meerdere honderden jaren oud en toch heel modern, want duurzaamheid is momenteel weer een heel belangrijk onderwerp. In de Hauberg hebben bomen de tijd om te groeien en er wordt altijd slechts een deel gekapt, zodat het bos in evenwicht blijft. Vandaag ziet men het bos met andere ogen, niet meer alleen in

de eerste plaats als economische ruimte. Het is een veelzijdig talent: Leefomgeving voor dieren en planten, recreatieoord voor de mens. Het bos beschermt ook tegen geluid en is goed voor lucht, water en bodem".

Wat was dat? Flitste daar niet net een haas door het struikgewas? De ranger ontgaat de aanwezigheid van de dieren niet: Hij heeft een geschoold oog voor sporen, herkent vraatsporen en ziet aan de uitwerpselen welk dier het was. "Reeën zie je hier het meest", zegt Speck, "en de vele soorten vogels". Welk dier hij het meest indrukwekkend vindt? "De wilde kat. Het is altijd weer bijzonder als er één voorbij sluipt." Bij een smalle boom wijst de ranger op sporen in de schors. Hij haalt een gewei uit zijn rugzak en legt uit hoe hier een bok de huid van zijn horens heeft geschaafd.

Prima tot rust komen

Op de Rothaarsteig vergeet je de tijd al snel. Ook Matthias Speck zelf kan er "heerlijk tot rust komen". Een droombaan? "Er zijn veel mensen die me benijden. Maar de werkdag bestaat niet alleen maar uit wandelen." Hij somt zijn taken op: Onderhoud van wegen en paden, onderhoud van het natuurbelevingspad, zorg voor de bescherming van de natuur, verwijdering van afval uit het bos. Er zijn nauwelijks afvalbakken: "De meesten zijn weggehaald: de wasberen waren te nieuwsgierig", lacht Speck.

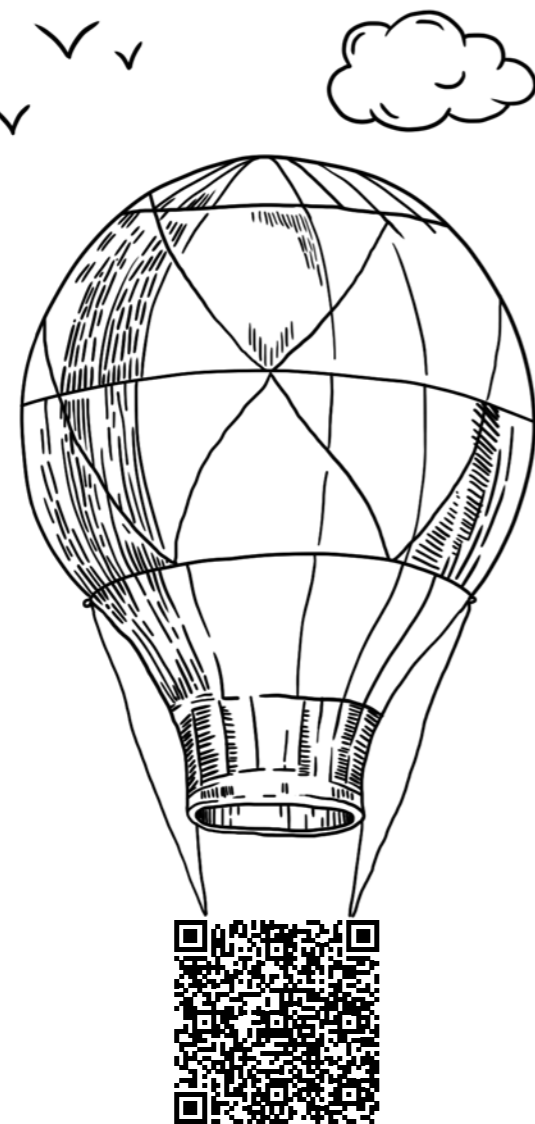
Beide foto's: Natuurbelevenispad Sieg-bron - Netphen © Klaus-Peter Kappes

De bosrijkste regio van Duitsland

Samen met de ranger raken de bezoekers kleine stekjes aan. De bruine takjes voelen ruw aan, net schuurpapier. "Daarom heet deze boom ruwe berk", legt Speck uit. Later zal de schors zwart-wit kleuren. In Siegen-Wittgenstein, de bosrijkste regio van Duitsland, worden veel bomen geplant. Meer dan 80 procent van de bossen zijn privébezit. Veel eigenaren kozen lange tijd enkel voor de spar, maar gaan nu over op sterkere soorten, zoals den, douglasspar, eik en ahorn. Je merkt de invloed van de klimaatverandering, uiteraard ook een onderwerp tijdens de rondleidingen. Net zo actueel zijn de problemen met de in groten getale optredende schorskevers, die hele bossen beschadigen. Per jaar biedt ranger Matthias Speck ongeveer 75 tochten aan, vooral die met kinderen vindt hij geweldig. Onlangs leidde hij basisschoolleerlingen rond door het bos. Een paar jongens waren ineens heel opgewonden: "Daarginds is een vogel ontploft!" Op de bodem lag een gehavend verenkleed. Speck vertelde: "Die is slachtoffer van een aanval geworden. De vogel is door een ander dier opgegeten".

Wat vindt de ranger het mooist aan zijn baan? "De mensen die het bos bezoeken, zijn altijd goedgehumeurd. Ze komen hier namelijk in hun vrije tijd".

En wat doet Matthias Speck in zijn eigen vrije tijd? "Dan", lacht hij, terwijl hij de boslucht inademt, "ga ik met mijn drie kinderen graag wandelen in het bos bij mij in de buurt".

Scan gewoon de QR-code met je smartphone, bekijk de 3D-preview en geef direct virtueel gas op de Rothaarsteig.

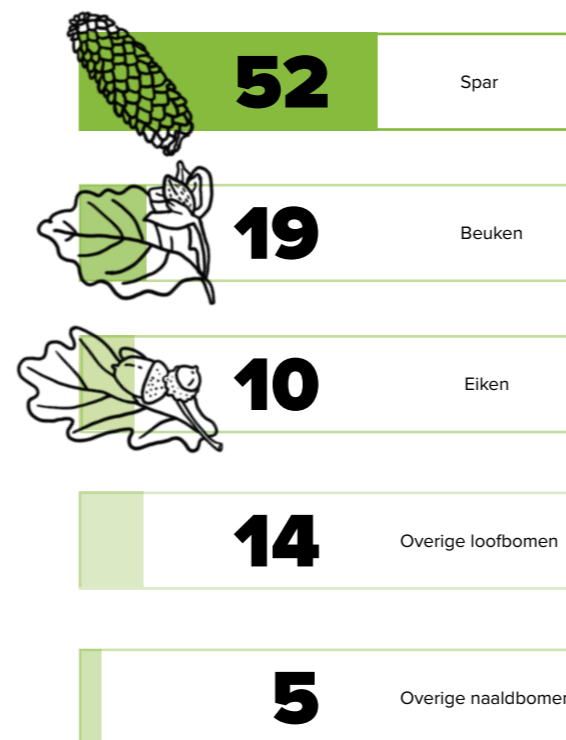

MATTHIAS SPECK

Geboren in 1969, opgeleide boswachter, kent zijn gebied al sinds zijn jeugd. Als ranger van de organisatie Wald und Holz Nordrhein-Westfalen draagt hij zorg voor het bos, biedt hij rondleidingen aan en zorgt hij voor de veiligheid en het welzijn van bezoekers op de premium-wandelroute Rothaarsteig. Speck en zijn vijf collega's hebben een opleiding tot natuur- en landschapsverzorgers gevolgd. Centraal staan voor hen de mensen in het bos die wandelen, fietsen, hardlopen en paardrijden.

Bomen in Siegen-Wittgenstein

Vermelding in procenten

i Hitte en ongedierte hebben het bos sterk in het nauw gebracht. Daarom zijn er momenteel steeds weer omvangrijke werkzaamheden in het bos nodig. Neem alstublieft de afsluitingen en informatie in acht - er bestaat levensgevaar in de omgeving van de werkzaamheden!

Gedragsregels in het bos

- 1 Blijf op de voor jou aangelegde paden.
- 2 Kijk vooruit en pas je aan op de route en de omstandigheden.
- 3 Pas je tempo aan zodat je op elk moment kunt reageren.
- 4 Maak je vriendelijk en op tijd herkenbaar.
- 5 Laat andere natuurvrienden zonder gevaren passeren.
- 6 Ook het bos is iemands eigendom! Neem afasteringen in acht en volg aanwijzingen op.
- 7 Maak op een verantwoorde manier gebruik van de paden.
- 8 Mijd het bos bij schemering en in het donker.
- 9 Wees voorzichtig en behoedzaam voor dieren en planten en gedraag je op een gepaste manier.
- 10 Neem je afval weer mee.
- 11 Laat honden enkel op paden of aan de lijn lopen (behalve in gevarensituaties).

Een echt gelukkige paddenstoel

Meer dan 900 soorten kunnen worden bewonderd

Mycologie? Nog nooit van gehoord? Geen idee over paddenstoelen en wat ze allemaal kunnen? Dan moet je gewoon naar het Pilzmuseum (paddenstoelenmuseum) in Bad Laasphe. In het centrum van de stad in het 'Haus des Gastes' kun je meer dan 900 verschillende soorten paddenstoelen bewonderen. Volker Walther is de baas van dit kleine, betoverende rijk. Hij is een echte geluksvogel, want hij heeft de perfecte baan voor zichzelf gevonden. Als je naar hem luistert, is het direct duidelijk dat paddenstoelen zijn hele wereld zijn. Hij houdt van de vrolijk gekleurde hoedjes en vruchtlichamen met veel verschillende vormen en weet waar hij het over heeft. Al tijdens zijn biologiestudie in Marburg wist hij dat hij in een museum wilde werken. Hij had geluk dat zijn professor contacten met Stuttgart had waardoor hij na zijn studie aldaar in het natuurkundemuseum drie jaar lang als vrijwilliger kon werken.

De wereld van de paddenstoelen heeft Volker Walther in zijn greep: „Ik ben blijven hangen bij de paddenstoelen. En toen aan het einde van mijn vrijwilligerstijd in Stuttgart de positie in Bad Laasphe vrij kwam, was dat precies wat ik zocht!“ Sinds 2001 is de 54-jarige al in Bad Laasphe verantwoordelijk voor het museum met de vele kleine hoedjes.

Zijn liefde voor de in het verborgen groeiende levende wezens, die naast dieren en planten de op drie na grootste groep vormen, wordt duidelijk in elke zin die hij uitspreekt. Hij straalt als het ware als hij het over lamellen, vruchtlichamen en de vele soorten heeft. Hij is gefascineerd en zijn enthousiasme is aanstekelijk. „Er zijn ongeveer 150.000 soorten paddenstoelen die wij kennen, maar we gaan er vanuit dat dat slechts een tiende van alle paddenstoelensorten op aarde is. De mycologie, de wetenschap die zich bezig houdt met paddenstoelen, is nog een tamelijk jonge wetenschap. Daar valt nog heel veel te ontdekken!“

Ook in het paddenstoelenmuseum in Bad Laasphe valt veel te ontdekken. Drie jaar geleden werden de vertrekken helemaal ontruimd, gerenoveerd en opnieuw vormgegeven. „Ik had zo mijn twijfels of ook echt kon worden gerealiseerd wat ik van plan

was. Maar nu ben ik helemaal blij, omdat het zo chic en modern is geworden. Wij zijn een van de weinige paddenstoelenmusea in Duitsland en uniek is het grote aantal van 900 paddenstoelen bij ons.“ Bovendien is het ook heel bijzonder dat het om echte paddenstoelen gaat en niet om modellen. De verse paddenstoelen worden gevriesdroogd en zijn dan onbepaald houdbaar, als ze droog worden opgeborgen en er geen insecten aan gaan knagen. „Alleen de kleur wordt met de tijd een beetje minder. Maar als tegenprestatie zien we hier echte vruchtlichamen met al hun fijne eigenschappen.“ Volker Walther is ook steeds weer onderweg in de regio om nieuwe paddenstoelen te verzamelen en te prepareren voor de tentoonstelling. Het duurt twee tot drie jaar totdat de verse exemplaren in de diepvries met silicagel veranderen in tentoongestelde stukken.

Een ander deel van zijn werk is de integratie van nieuwe tentoonstellingsstukken in de bestaande tentoonstelling. In 2021 nam een oudere man uit Nederland contact op met het museum, omdat hij zijn verzameling wilde doneren. „Ik heb ongeveer 40 bananendozen bij hem afgehaald. Waaronder onder andere talrijke dure boeken en een postzegelverzameling van paddenstoelen. Hij wilde er niets voor hebben maar wenste alleen dat al zijn spullen bij elkaar zouden blijven.“ Volker Walther heeft hem dat beloofd en nu sieren vele nieuwe kostbaarheden het museum in het 'Haus des Gastes'.

In de zomer en de herfst vinden ook seminars buiten plaats. Die worden aangeboden voor beginners en gevorderden en worden al meer dan 40 jaar steeds opnieuw bezocht door fans van paddenstoelen en nieuwsgierigen, die op zoek zijn naar meer informatie over de bijzondere wereld van de paddenstoelen. Naast verschillende blokken theorie staat vervolgens het zelf verzamelen en bepalen op het programma. „Het verzamelen van paddenstoelen is weer modern geworden. Veel mensen vinden dit leuk, ongeacht de leeftijd“, vertelt de expert verheugd. Hij vindt het nooit saai worden. Hij heeft zojuist aan een geurorgel voor de geur van paddenstoelen gewerkt. Hoe dat werkt? Dat verklappen we niet... ga maar naar het museum!

**Geluk is een perfecte dag
met een mooi uitzicht.**

Fotospot:

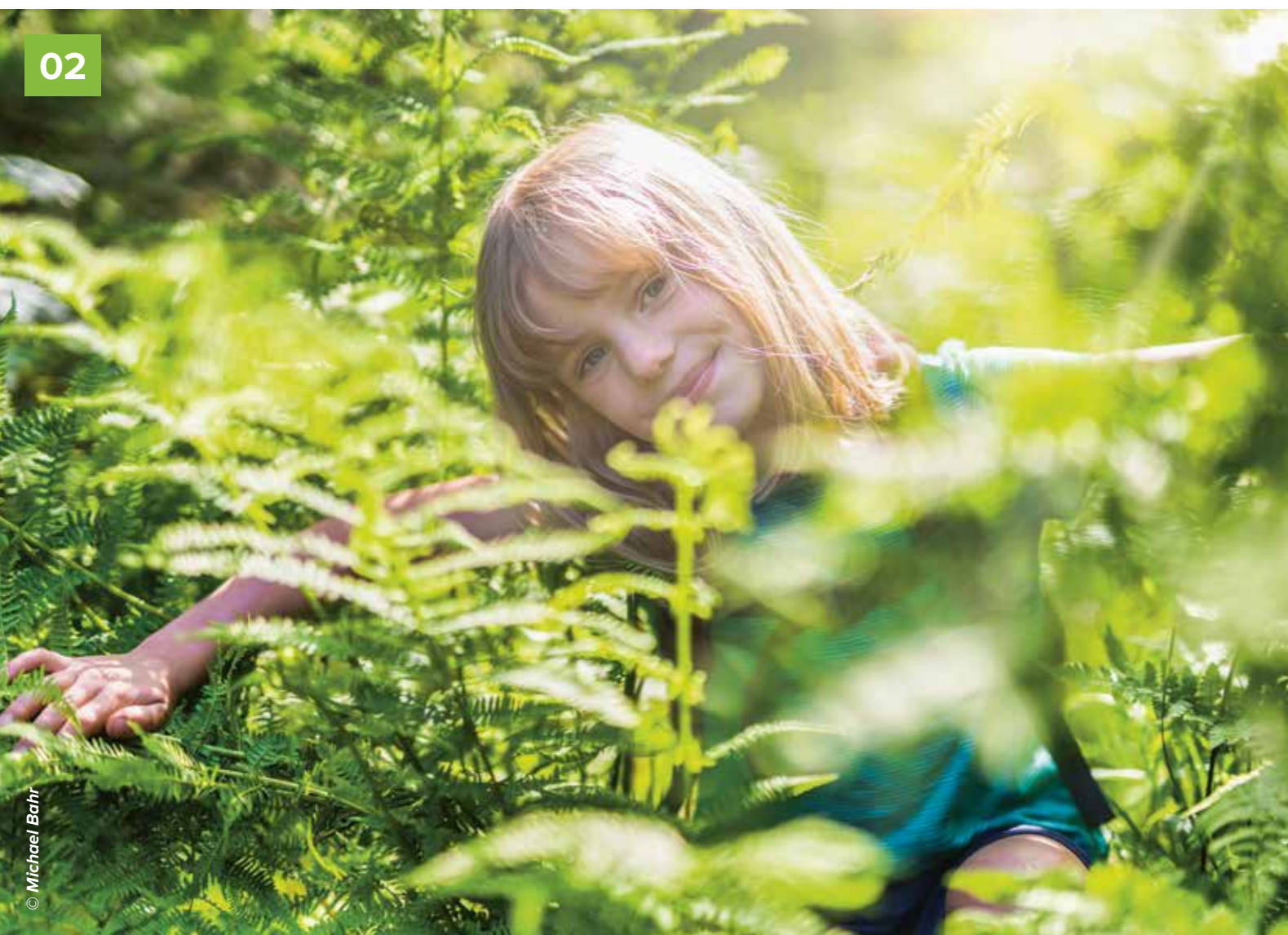
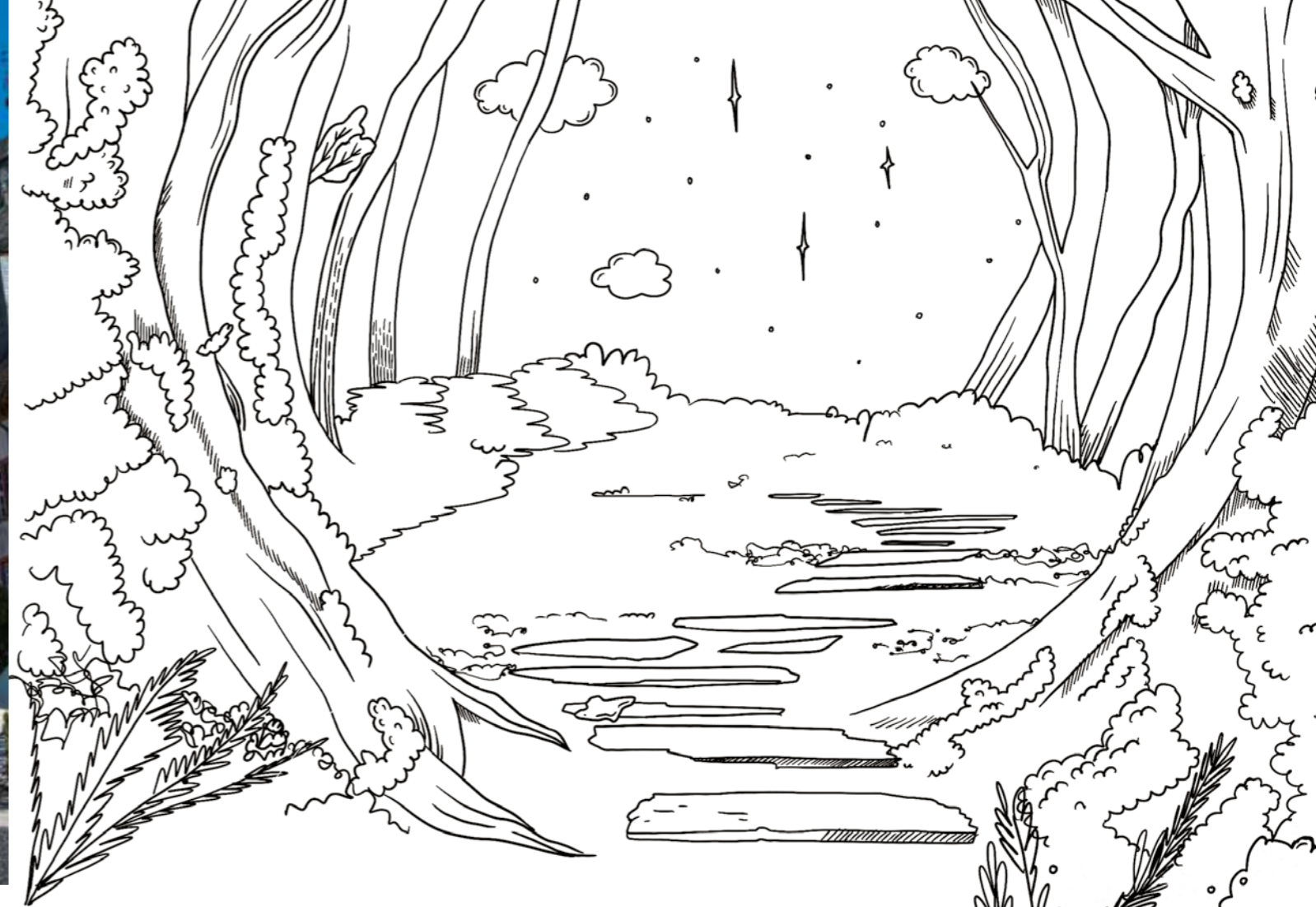
Coördinaten: 51.100798, 8.261299

Meer panorama-uitzichten?

Op Instagram onder de hashtag
#siwierleben

Sprookjesbossen

Verhalen en heel veel natuur

Sprookjes en bos, die passen perfect bij elkaar. Veel sprookjes spelen zich af in het bos en vaak is het bos met zijn knoestige oude bomen, fee-achtige varens, idyllische beekjes en schuwe dieren sprookjesachtig mooi. Net als bij ons in Siegen-Wittgenstein: Onze uitgestrekte bossen worden natuurlijk ook gekenmerkt door de droogte en de schorskever, maar zijn op veel plaatsen nog altijd pittoresk en ongerept. De frisse lucht, de kruidige geur van hars, de zachte bosbodem en de zachte geluiden van planten en dieren nodigen je uit tot rust te komen en te genieten. Behoedzaam zijn, opletten, diep ademhalen en het alledaagse leven even vergeten.

01 Niet alleen de natuur in het Siegerland en Wittgenstein is sprookjesachtig, ook de kastelen, burchten en wandelpaden nemen je mee in de fantastische wereld van de saga's, verhalen en sprookjes. Er woont zelfs een echte prins bij ons: Gustav, prins van Sayn-Wittgenstein-Berleburg, de neef van de Deense koningin Margarete II. Hij woont

samen met zijn vrouw, prinses Carina op kasteel Berleburg. Sinds meer dan 750 jaar woont de vorstelijke familie zu Sayn-Wittgenstein-Berleburg in het barokke kasteel. Het betoverende kasteelpark met de oranjerie is vrij toegankelijk.

Direct langs het kasteel en door de kasteeltuin loopt ook een het sprookjespad dat start bij de Tourist-Information (VVV). Op dit betoverende pad kun je wandelen en onder tusschen een kijkje nemen in de magische wereld van de sprookjes. » [Pagina 6-7](#)

Indrukwekkende tegenstellingen

02 Natuur en cultuur – een fantastische combinatie. Tegelijkertijd is dit duo een van de meest favoriete vakantie-activiteiten van de Duitsers. In onze middelgebergte-regio worden frisse lucht en ongerepte natuur perfect aangevuld met cultuur: Spannende tijdreizen beleef je tijdens het wandelen op de Rothaarsteig of tijdens het fietsen over de Oranier-route. Langs de route nodigen

middeleeuwse burchten en voorname kastelen uit voor een bezoekje. Een indrukwekkende tegenstelling tot de natuurlijke coulisse biedt de 'Alte Flecken', het historische centrum van Freudenberg. Het uitzicht op het romantische oude centrum met zijn ongeveer 80 zwart-witte vakwerkhuisjes is wereldberoemd. » Pagina 8-9

Bomen, struiken en heel veel landschap, bijna oneindige paden, uitgestrekte uitzichten en een liggende witte R op een dieprode ondergrond. Dat markeert de als 'Weg der Sinne' bekende Rothaarsteig. Dit "Top Trail of Germany" is een succesvol model. In 2021 heeft de lange wandelroute reeds zijn 20e verjaardag gevierd. Boven ruisen de boomtoppen, beneden onder de wandellaarzen groene weiden en zacht verend mos. Heerlijke boslucht, zacht glooiende heuvels, indrukwekkende panorama's, pittoreske dorpjes en betoverende natuur, zo ver je kunt kijken. Links en rechts langs de paden vind je niet alleen de zogenaamde Rothaarsteig-sporen, maar ook tal van natuurlijke schoonheden. Historische plaatsen zoals de legendarische ruïne van de Ginsburg zorgen voor variëteit. Vanuit deze burcht plande Willem I van Oranje-Nassau, ook wel 'Willem de Zwijger' genoemd, in 1568 de bevrijding van Nederland uit de Spaanse heerschappij. Vier jaar later verzamelde hij zijn troepen bij de Ginsburg; dat was het begin van de tachtigjarige oorlog. Op de fiets over de Duits-Nederlandse Oranje-route kun je je nog dieper in de Europese geschiedenis onderdompelen.

04 Langs deze route ligt ook Siegen met het 'Oberes Schloss', dat tegenwoordig dienst doet als Siegerlandmuseum. Bijzonder is de

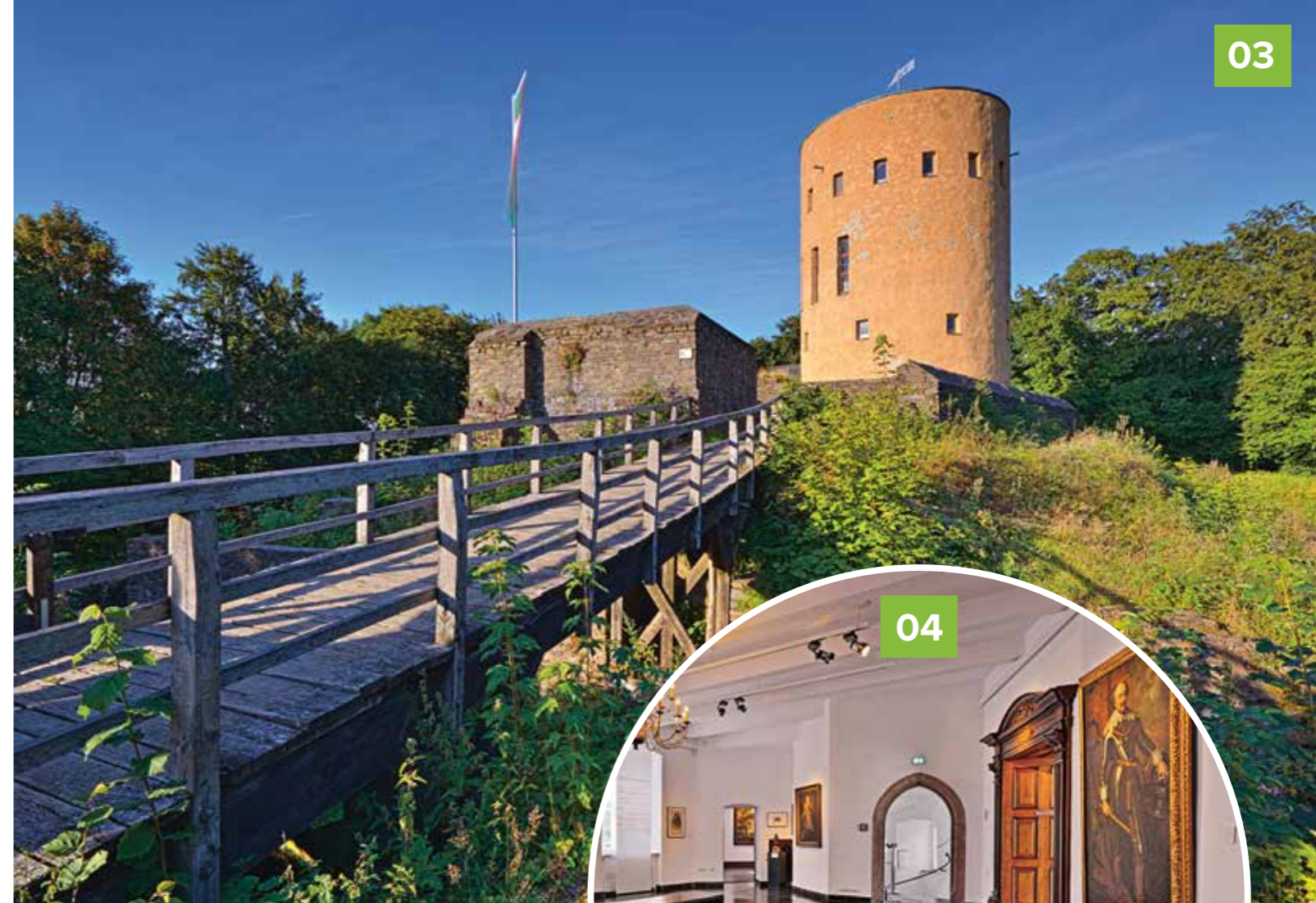
tentoonstelling met de werken van Peter Paul Rubens. Een van de meest bekende barokke schilders ter wereld, die in 1577 in Siegen geboren werd. De landsheren van Nassau hebben hun stempel gedrukt op het stadsbeeld van Siegen: Niet alleen het 'Oberes Schloss', maar ook het 'Unteres Schloss' met zijn 'Dicker Turm' is indrukwekkend. Eerst klooster, vervolgens residentie van Huize Nassau-Siegen en later gevangenis. In het 'Unteres Schloss' bevindt zich tegenwoordig een campus van de Universiteit van Siegen en de grafkelder van de vorsten. Hier heeft een van de meest opvallende Oranjes, vorst Johan Maurits, ook wel de 'Braziliaan' genoemd, zijn laatste rustplaats gevonden. Direct ernaast ligt een gebouwencomplex van het voormalige telegraafbureau, waar tegenwoordig het hoogwaardige Museum für Gegenwartskunst (museum voor hedendaagse kunst) is gevestigd.

Heb je nog steeds niet genoeg van fabelwezens, legendes, sprookjes en bijzondere plekken? Ga dan op de Dilldappenweg op zoek naar de voetsporen van de kleine Keltisch-Germaanse fabelwezens, waarvan wordt gezegd dat ze hier in de bossen wonen. De Dilldappen worden beschreven als uiterst schuw en eten hoofdzakelijk aardappelen, die ze bij boeren van het veld stelen. » Pagina 34-35

Er wordt gezegd dat in het brongebied van Sieg, Eder en Lahn feeën en nimfen in de beekjes en bronnen wonen. Zeker is in ieder geval dat hier ook bronslakken, genaamd bythinella, leven. Het bosbelevenspad bij de bron van de Sieg brengt ons op hun pad. » Pagina 6-7

Wist u dit al?

- De stad Bad Berleburg ligt centraal in het Rothaargebergte, bij de Rothaarsteig en is de eerste premium wandellocatie van Noordrijn-Westfalen. In heel Duitsland zijn er maar twee andere plaatsen die het begeerde keurmerk van het Duitse Wandelinstituut hebben. Dat is toch zeker een bezoekje waard.
- De Rothaarsteig is 154 km lang en loopt van Brilon in het Sauerland via het Wittgensteiner Bergland, het Siegerland en het Westerwald tot aan Dillenburg in Hessen.
- Er zijn 14 Rothaarsteig-routes. Zes van deze rondwandelingen liggen in Siegen-Wittgenstein.
- De heerlijk groene grote stad Siegen is het centrum van de regio, heeft een pittoresk, historisch oud centrum, een kleurrijk studentenleven en natuurlijk veel winkels, bars, cafés en eettentjes in het centrum.
- Bijzonder is een ritje met de Hübhelbummler, die de beklimming naar de steile bovenstad en het oude centrum van Siegen vereenvoudigt.

Thuisgevoel met diepgang

Openbaar toegankelijke leisteenmijn Raumland

Lage temperaturen en oeroude rotsformaties brengen je in de leisteenmijn naar een andere wereld. In de koele schachten bij een temperatuur van zeven graden Celsius leer je alles over het ontstaan, de winning en de verwerking van de donkerblauwe natuursteen. Eeuwenlang was dit een bouwstof voor daken, muren, vensterbanken en traptreden.

[Im Edertal,](#)
57319 Bad Berleburg

Stahlbergmuseum Müsen

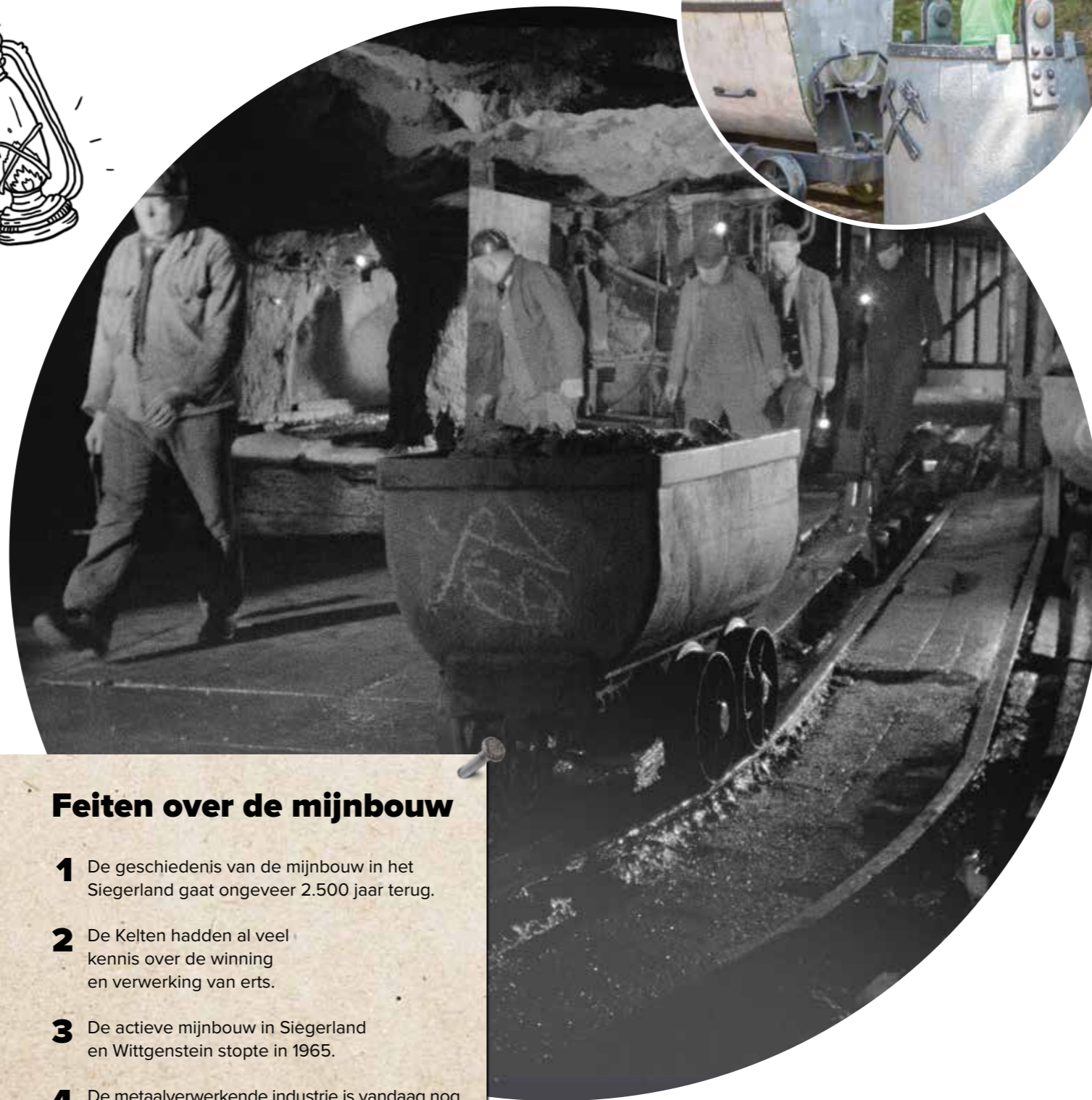
De ertsgroeve Stahlberg bood tot 1931 generaties mijnbouwers werk. In het voormalige gebedshuis wordt in het museum het alledaagse leven getoond. Spannend is vooral de Tiefe Müsener Stollen. Je kunt deze over een lengte van 380 meter betreden. Daarbij kom je in een zandsteenopslag en krijg je indrukken van de mijnbouw en de winning van erts.

[Auf der Stollenhalde 4,](#)
57271 Hilchenbach

Middeleeuws mijnbouwdorp Altenberg

De sage verhaalt van een stad op de Altenberg die door de mijnbouw zeer rijk werd, maar vanwege de hoogmoed van haar bewoners afbrandde. Archeologen vonden hier daadwerkelijk in de overblijfselen van een Middeleeuws dorp een muntenschat. Wandel door het cultuurlandschap met overblijfselen van gebouwen, schachten en imposante mijnbergen.

[Müsener Straße/Littfelder Straße,](#)
57223 Kreuztal

Feiten over de mijnbouw

- 1** De geschiedenis van de mijnbouw in het Siegerland gaat ongeveer 2.500 jaar terug.
- 2** De Kelten hadden al veel kennis over de winning en verwerking van erts.
- 3** De actieve mijnbouw in Siegerland en Wittgenstein stopte in 1965.
- 4** De metaalverwerkende industrie is vandaag nog altijd de grootste industrie in het Siegerland.
- 5** In de regio werd ook zilver gevonden en in de Middeleeuwen werden er in Siegen zelfs munten geslagen.

Openbaar toegankelijke mijn Wodanstolln

In de Wodanstolln leer je over een afstand van 600 meter alles over het harde werk van de mijnbouwers – van het begin tot aan de machinale boor-, ontploffings- en afvoertech- niek met persluchtboorhamers en schraper- systeem. Het kan luidruchtig worden! De Wodanstolln is vandaag een toegankelijke mijn met mijnwerkersgebouw en mijnwerkerspad.

[Arbachstraße 28A,](#)
57290 Neunkirchen

Museum Wilnsdorf

Veel kennis en een vleugje avontuur voor alle leeftijden: Het Volkenkundig Museum geeft een inkijkje in het leven en het werk in dorpen en mijnen van het Siegerland, ook door een Virtual Reality-bril. In dit museum voor cultuur- geschiedenis is een reis door de meest diverse tijdperken mogelijk.

[Rathausstraße 9,](#)
57234 Wilnsdorf

Groeve Grimberg/trans- porttoren Niederdielfen

In de groeve Grimberg reis je heel ontspan- nen terug naar de drukke werkdagen van het verleden. De historische sideriet- en ertsmijn biedt je een blik in 68 meter diepte, beveiligd door gepantserd glas. Een typisch trans- porttoren in het Siegerland rijst 16 meter de lucht in en is het waarmerk voor een econo- mische geschiedenis die 200 jaar teruggaat.

[Grimbergstraße,](#)
D-57234 Wilnsdorf-Niederdielfen

Mijnen in het Sieger- landmuseum in Siegen

Het Obere Schloss in Siegen was eeuwenlang de residentie van de graven van Nassau. Zijn glans verdiende het slot door de jaren heen: 2.500 jaar lang vormde erts de basis van de regionale economie. Die geschiedenis kan je vandaag de dag in het Siegerlandmuseum bezichtigen. Een bijzondere attractie is de toegankelijke mijn onder het slot.

[Oberes Schloss 2,](#)
57072 Siegen

5 keer echt

met alle zintuigen van je thuis genieten

Als we de geur van regen op een warme dag ruiken, worden we plotseling weer aan onze jeugd en de oneindig lange zomer herinnerd. Als we iets eten, denken we vol liefde aan onze ouders en haar kookkunsten en als we dat ene muziekstuk horen, krijgen we zomaar prachtige beelden in ons hoofd. Veel van onze meest levendige en dierbare herinneringen zijn met waarnemingen van onze zintuigen verbonden. Onze veelzijdige zintuigen zijn wonderlijk en willen uitgedaagd worden! Kijk uit naar onvergetelijke en zintuiglijke momenten bij ons!

Zien – Stralende ogen

Licht uit, spot on in het Heimhof-theater in Burbach! Jannik Strunk zorgt altijd voor het passende licht en het juiste oogpunt. Al sinds 2013 zorgt de 28-jarige met veel enthousiasme voor de toneeltechniek in het monumentale theater: "Het gave is dat de mensen het oude theater in de stijl van de jaren '50 zien, maar dat de techniek spiksplinternieuw is!"
Foto: Michael Bahr

Proeven – Vers uit de Backes

De zelf geslagen 'Schanzen', kleine bundeltjes rijshout, van de eigen Hauberg verwarmen de oven. De geur van deeg en vuur vult de ruimte. Het warme, knapperige brood geurt naar thuis, dat proef je. Dirk Wunderlich is gepassioneerd broodbakker. De combinatie van oude tradities, verse smaak en ambacht is zijn wereld.
Foto: Sascha Hüttenhain

Voelen – Met het hele lichaam

Wie met Antje Laues-Oltersdorf en Renate Ludwig-Bernshausen in de rozentuin Alter Friedhof Erndtebrück op pad gaat, leert helemaal opnieuw wat voelen betekent. Meer dan 450 soorten rozen zorgen in de zomer voor een ware bloemenzee: Het zoemt, de bloemen stralen en de historische rozen verspreiden uiteenlopende geuren. Schaduwrijke plekken om te ontspannen bieden ruimte om tot rust te komen.
Foto: Tanja Evers

Luisteren – Herten burlen

Doodstil zijn en je oren spitsen. Dicht bij in het bos staat een groot edelhert en reageert op de bijzondere roepen van Tasso Wolzenburg. Hij is één van de beste 'hertenroepers' van Duitsland en neemt bezoekers graag mee het bos in. De natuur is zijn grote passie, dat wat hem enthousiast maakt. Naar hem luisteren inspireert, informeert en fascineert.
Foto: Tasso Wolzenburg

Ruiken – Houtskool opsnuiven

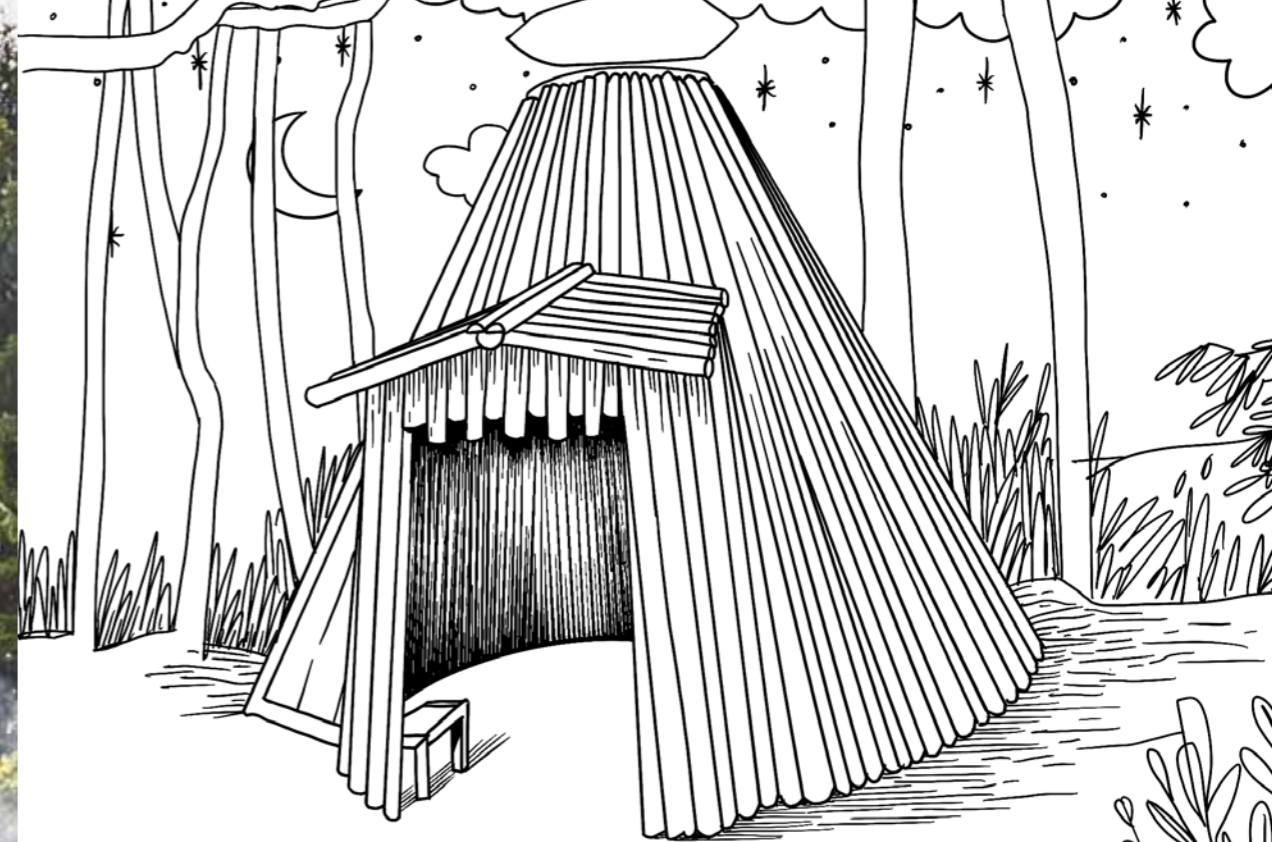
Al van veraf is de archaïsche geur van de houtskoolmeiler te ruiken. De dampende rook die tegelijkertijd gezellig en prikkelend ruikt, bereikt elke neus. Reinhold Wagener is kolenbrander en dat vanuit traditie. Al generaties lang branden de kolenbranders uit zijn familie hier reusachtige kolenmeilers af tot er zwarte kool overblijft.
» Pagina 30-34
Foto: Sascha Hüttenhain

Vuur, gloed en lange nachten met mooie sterren

Netphen Walpersdorf kolenmeiler © Achim Meurer

Op bezoek bij de kolenbrander van Walpersdorf

De damp uit de meiler is van veraf zichtbaar boven de bosrand en als je dichterbij komt, ruik je ook de archaische geur van vuur en brandend hout. En daar staat dan iemand, midden op de rokende, zwarte heuvel: Reinhold Wagener, gepassioneerd kolenbrander! Wie met hem op weg gaat, leert veel nieuwe dingen en ontdekt hoe een meiler voor de productie van houtskool wordt opgebouwd. Reinhold Wagener maakt houtskool van hout. Tegenwoordig wordt deze bijzonder zwarte stof meestal alleen nog maar gebruikt om mee te barbecueën. Vroeger was houtskool een zeer waardevolle en belangrijke energieleverancier - in het Siegerland vooral voor ijzerhutten. De houtskoolbranderij is een van de oudste ambachtelijke technieken van de mensheid. Tot in de laatste eeuw waren er nog honderden kolenmeilers te vinden in de dalen van onze regio. Later werden andere brandstoffen voordeliger en verdwenen de meilers. In Netphen-Walpersdorf bevindt zich aan het begin van het dal boven het dorp een van de laatste meilers in de regio. Sinds meer dan 200 jaar wordt hier houtskool gemaakt. De familie Wagener beoefent het ambacht van kolenbrander al in de negende generatie. Kolenbrander Reinhold Wagener bewaart deze oude traditie en geeft ze door aan toekomstige generaties. Enkele jonge mensen uit het dorp heeft hij opgeleid, zodat de traditie behouden blijft. Ook zijn neef stroopt de mouwen omhoog en leerde wat belangrijk is als je kolenbrander wilt zijn.

Al van verre ruik je de karakteristieke geur van brandend hout. Onwillekeurig denk je aan gezellige avonden rond een vuurtje,

stokbrood, barbecue en de magische gloed van het dansende vuur. Als je dichterbij komt, merk je dat er wel rook uit de meiler komt, maar je geen vuur kunt zien. Nauwelijks voorstelbaar, maar zo'n meiler brandt tien tot twaalf dagen lang. Zo lang duurt het tot de 'houtskool gaar' is, zoals de experts het noemen. Gedurende deze lange tijd moet de kolenbrander steeds weer kijken of alles in orde is. Reinhold Wagener of een van zijn hulpjes zijn dan dagenlang aanwezig bij de meiler, slapen 's nachts onder een heerlijke sterrenhemel in de kleine hut van de kolenbrander en controleren het verkolen van de stukken hout. Dat is helemaal niet zo eenvoudig. Wie hier zijn houtskool koopt, weet dat ook te waarderen en ontvangt een heel bijzonder product. De houtskool is perfect om mee te barbecueën, want hij zorgt voor langdurige en gelijkmatige warmte.

Als de meiler 'gaar' is, wordt hij geblust en de houtskool eruit gehaald. Slechts rond een kwart van de oorspronkelijke massa blijft over als het branden is afgerond. Verkoold wordt in Walpersdorf loofhout, dus eiken en beuken uit het Hauberg-bos. Wagener en zijn kompanen leggen de stukken hout zorgvuldig op elkaar, tot er een kegel ontstaat. Daarna dichten ze alles af met stukken gazon en aarde van de kolenmeiler, zodat de houtkegel luchtdicht wordt verpakt. Er worden slechts een paar gaten in de buitenkant gestoken, die ervoor zorgen dat de rook kan ontsnappen. Het vuur wordt via de middenschacht aangestoken. Vanaf nu moet de meiler ongeveer twee weken lang in de gaten worden gehouden. Met slechts weinig

tocht blijft het hout gloeien, in plaats van te branden. Zo ontstaat na dagen houtskool. Ook een wandeling op het rond vijf kilometer lange kolenbrander-pad, gemarkeerd met het symbool A1, is een heel bijzondere belevenis. In de voetstappen van het ambacht van houtskoolbranders neem je een kijkje in de geschiedenis. Aan de hand van 15 borden leer je iets over de geschiedenis van de kolenbranderfamilie Wagener, de opbouw en de werking van een kolenmeiler, de Hauberg en de geschiedenis van houtskool. Ook de gereedschappen van de kolenbrander en de vakbegrippen uit de kolenbranderij worden op een inzichtelijke manier uitgelegd. Start en finish van deze rondwandeling door het idyllische landschap is de kosteloze wandelparkeerplaats 'Köhlerplatz' direct gelegen langs de L719 boven Walpersdorf. Deze loopt langs een kolenmeilerplek naar het Siegtal, verder naar een zijdal en naar een andere kolenmeilerplek met hut van de kolenbrander. Langs de rand van Walpersdorf loop je via een bos terug naar het startpunt.

Heb je al eens met houtskool geschreven? Nee? Dan wordt het de hoogste tijd! Wil je nog meer plezier hebben en voor entertainment zorgen, neem dan direct bij het eerste bord van het kolenbrander-pad de houtskolenquiz mee. Daarvoor krijg je natuurlijk een stukje houtskool om mee te schrijven. Onderweg op de themawandeling valt er veel te leren en te ontdekken. Het kolenbranderpad is een belevenis voor het hele gezin en is geschikt voor kinderen vanaf zes jaar. Voor de allerkleinsten raden we een all-terrain kinderwagen aan, omdat de paden onverhard of bedekt zijn met grind.

Voor alle kinderen die na de wandeling nog willen dollen, is er een natuurspeelplaats met zandbak, kabelbaan, schommel en waterspeelplaats. Een bijzondere plek voor kleine ontdekkers middenin de natuur. De kinderspeelplaats ligt in een kleine kom, tussen groene weiden van het Rothaargebergte, tussen de wandelparkeerplaats en de kolenmeilerplaats, direct bij het start- en eindpunt van het kolenbranderpad. Er slingert zelfs een kleine beek door het terrein. De tafels en banken nodigen uit om even heerlijk te vertoeven.

Hoe wordt houtskool eigenlijk gemaakt?

Wie meer wil weten over de spannende verandering van hout in zwart houtskool kan een rondleiding met de kolenbrander in eigen persoon boeken. Meer informatie hierover vind je op onze website.

Onze beste excursiedoelen

Even ontspannen, samen op pad gaan, genieten van de tijd met gezin en vrienden... onze mooiste excursiedoelen zijn perfect geschikt om plezier te hebben en te genieten van onvergetelijke momenten. Daar houden onze bezoekers het meeste van:

Tiefenrother-hoogte

Na een fijne boswandeling kun je op het uitkijkplatform bij de Tiefenrother-hoogte genieten van een uitzicht met de 'neus in de wind'. Ook de populaire Rothaarsteig loopt langs deze bijzondere pleisterplaats bij Wilnsdorf. Hier kun je met alle zintuigen fantastische uitzichten en inzichten beleven, de ogen laten dwalen over het bos en genieten van de kruidige, frisse boslucht.

'Een van de plekken waar ik me altijd weer magisch door voel aangetrokken.'

Het 'QuellenReich'

In het 'QuellenReich' (bronnenrijk), waar Sieg, Lahn, Eder, Ferndorf en Ilse ontspringen, is het mystiek. De natuur is hier nog heel oorspronkelijk en geheimzinnig. Tijdens de wandeling door de verborgen plekken in het bos hoef je niet versted te staan als je nimfen of elfen ziet dansen.

„Hier kun je op smalle paden wandelen en de verschillende stations in het bos zijn altijd geweldig om de motivatie onder jonge wandelaars te verbeteren.”

„Het waterkasteel is altijd een uitstapje waard. Op het terrein bevindt zich een speelplaats voor kinderen en een gelegenheid even een pauze in te lassen.”

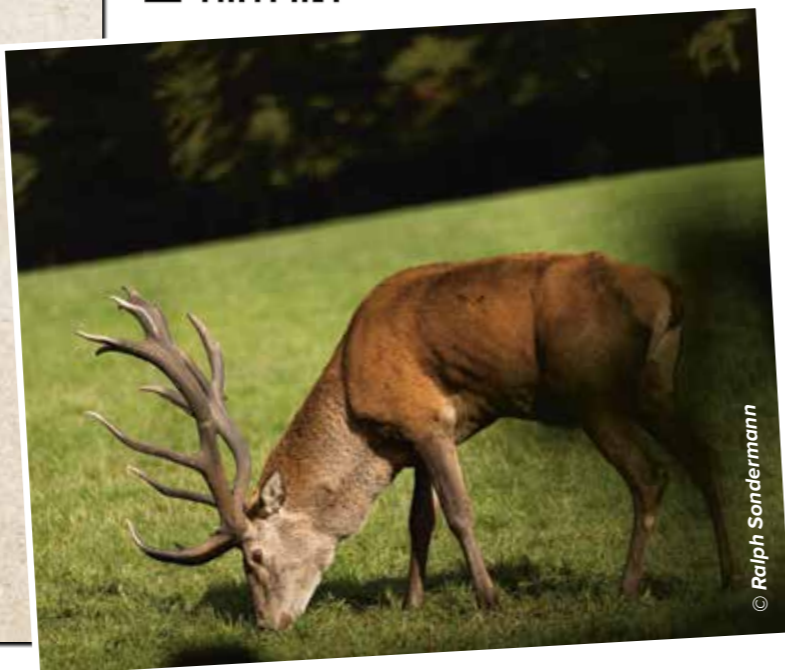
Waterkasteel Hainchen

Wie van bijzondere dingen houdt, is aan het juiste adres bij waterkasteel Hainchen in Netphen. Het cultuurhistorische monument is het enige hooggelegen waterkasteel in Zuid-Westfalen en ligt direct langs de Rothaarsteig. Het 33.000 m² grote park nodigt uit om heerlijk te vertoeven. In de oude remise kun je elke woensdag en zondag heerlijk tot rust komen. Zelfs overnachten en trouwen is mogelijk bij het waterkasteel. Het belevenispad zorgt voor plezier voor jong en oud.

Belevenisbos Dierentuin van Siegen

Dicht bij de stad en toch heel idyllisch in de natuur gelegen ligt dit deel van het Siegener stadsbos. In het wildpark van het belevenisbos kun je damherten bewonderen. Met een beetje geluk is Peter er ook, hij is een indrukwekkend damhert met een groot gewei. Op de rond-wandeling zijn talloze dieren en planten te zien. Naast het leerpad zijn er tal van andere rondwandelingen in het stadsbos met een mooi uitzicht op de stad Siegen en de bergtoppen er omheen.

Tip: Als je de damherten niet kunt zien, kun je het damhertenverblijf ook vanaf een andere kant bezoeken, namelijk vanaf de studentenflat „Im Tiergarten“. Misschien staan de dieren dan daar ...

„De tien kilometer lange en gearfalterde rondwandeling is ideaal voor wandelen, skeeleren, joggen, wandelen en fietsen. Een fantastisch uitzicht op de stuwdam is een echte beloning.“

Obernautal-stuwdam

Vroeger stonden hier huizen en een kerk, tegenwoordig is het dal overstroomd en kun je er ontspannen wandelen rondom het heerlijke blauwe water. De Obernautal-stuwdam in Netphen weet te overtuigen met een pittoreske rondwandeling, die je ook met de fiets kunt ontdekken.

Als je liever geen heuvels wilt beklimmen, ben je aan het juiste adres bij de Breitenbach-dam in Hilchenbach. Na het rondje rond het meer dat dient als drinkwaterwinning, kun je in het 'Alte Warterhaus' even lekker tot rust komen.

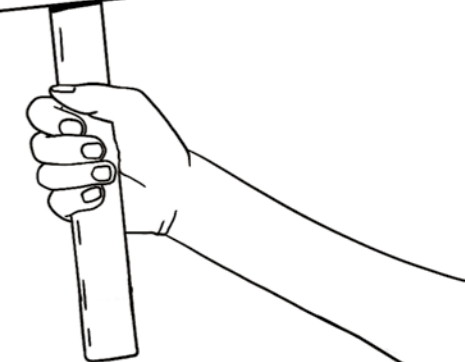

Wisent-wildernis

Een heel bijzondere belevenis is natuurlijk ook een bezoekje aan onze 'Koningin van de bossen' in Bad Berleburg. » Pagina 10-11

Dat moet je bij ons
gewoon eens gezien
hebben!

Al onze favoriete plekjes en veel andere heerlijke plekken vind je ook online op www.siegen-wittgenstein.info.

Wij verheugen ons op je commentaar, tips en foto's!

Siegen-Wittgenstein voor in je broekzak...

Ben je nieuwsgierig geworden? Er zijn nog veel meer verhalen en wetenswaardigheden over onze regio!

Tochtplanner & app

Ben je onderweg met het gezin? Wil je een rustig, ontspannen weekend doorbrengen of als estheet onze regio ontdekken? Onze app is een interactieve gids voor onderweg met meer dan 1400 tochten en meer dan 5000 tips voor je vrije tijd. Gewoon jouw favoriete tocht uitkiezen en hup naar buiten. Natuurlijk kun je alle tochtsuggesties en kaarten vooraf gemakkelijk opslaan en zo ook offline gebruiken.

Brochures en flyers

Wandelaars en ontdekkers opletten geblazen! Onze nieuwe pocketguide met de 15 toproutes in Siegen-Wittgenstein is precies wat je zoekt als je van wandelen houdt. De populaire Rothaarsteig ontdekken of je eigen weg tussen Keltische wallen, betoverende velden met paddenstoelen en mystieke rotsen zoeken. Onze regionale highlights nemen je mee in een pittoreske en oorspronkelijke natuur en zorgen ervoor dat je even kunt bijtanken. Alle routes in de pocketguide zijn gecertificeerd door het 'Wanderverband' en staan synoniem voor kwaliteit. Onze brochure „FreiZeit. Tagesausflüge gemeinsam genießen“ bevat meer dan 50 tips voor dagjes uit en hierin vindt iedereen wat hij of zij zoekt.

Als belangrijkste regio hechten wij grote waarde aan het milieu en aan duurzaamheid. Daarom kiezen wij primair voor ons online-aanbod. Al onze brochures zijn verkrijgbaar als pdf-bestand als download op onze homepage. Heb je toch liever papier in je handen? Dan vind je op de pagina ook ons aanbod voor geprinte brochures, die we natuurlijk graag naar je toesturen. Vanaf de bank alvast kijken hoe mooi het bij ons is!

Weet je nog niet zeker welke brochure de juiste voor je is of welke route de mooiste is? Als je niet kunt vinden waar je naar op zoek bent, kun je ook altijd contact opnemen met de collega's van de VVV ter plaatse. » [Pagina 04-05](#)

Colofon

Uitgever:
Touristikverband
Siegerland-Wittgenstein e. V.

Redactie:
Stefanie Stoltenberg

Concept, vormgeving en netwerk:
Touristikverband
Siegerland-Wittgenstein e. V.
FederhenSchneider GmbH

Basis voor de kaart:
Outdooractive cartografie
Geoinformatie © Outdooractive
© GeoBasis-DE / BKG 2020

Print:
medienzentrum süd, Köln
www.mzsued.de

Papier:
Geproduceerd op papier met 'blauer Engel' certificering
Kleur: Novavit F1000 WIN BIO
Dit magazine is grotendeels CO₂-neutraal geproduceerd. Alle CO₂-emissies die in de productieketen in de sectoren Druk en Papier zijn ontstaan, zijn gecompenseerd.

Teksten:
Patrick Bierther
Stefanie Stoltenberg

Foto's:
Titelfoto
©Klaus-Peter Kappest

Pagina 6
©Tina Scheffler/BLB-Tourismus GmbH

Pagina 10 - 11
©Tina Scheffler

Pagina 26 - 27
Historischer Bergbau ©mundus TV
Lorrie Wodanstolln ©Michael Bahr

Wij bedanken alle partners voor hun hulp in de vorm van foto's, tekst en design!

Siegen, mei 2023

Touristikverband
Siegerland-Wittgenstein e. V.
Koblenzer Str. 73
D-57072 Siegen
Telefoon + 49 271 333-1020
Fax + 49 271 333-291029
tvsw@siegen-wittgenstein.de
www.siegen-wittgenstein.info
www.facebook.com/siwierleben
www.instagram.com/siwierleben

Alle informatie, veel tips, foto's en natuurlijk ook onze gastheren vind je op onze homepage via www.siegen-wittgenstein.info.

Das ist unsere
Natur.
Und das ist ihr
Bier.

Mit Felsquellwasser® gebraut.